

BETÆNKNING

afgivet af

Lovudvalget

vedrørende

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at anmode Justitsministeren om at fremsætte forslag til ændring af § 21 i Kriminalloven for Grønland således, at det klart fremgår, at sager vedrørende seksuelt misbrug af børn aldrig vil kunne afvises med argumentet om, at der er for lang tid siden, at overgrebet er blevet begået.

Afgivet til forslagens 2. behandling

Lovudvalget har under behandlingen bestået af:

Inatsisartutmedlem Isak Hammond, Inuit Ataqatigiit, formand
Inatsisartutmedlem Justus Hansen, Demokraterne, næstformand
Inatsisartutmedlem Doris Jakobsen, Siumut
Inatsisartutmedlem Storm Ludvigsen, Inuit Ataqatigiit
Inatsisartutmedlem Kristian Jeremiassen, Siumut

1. Forslagets indhold

En vedtagelse af forslaget indebærer, at Naalakkersuisut pålægges at anmode Justitsministeren om at fremsætte forslag til ændring af Kriminalloven for Grønland, således at sager vedr. seksuelt misbrug af børn ikke vil kunne rammes af påtaleforældelse.

2. Udvalgets bemærkninger

I det følgende redegør udvalget for de overvejelser, som er indgået i udvalgets behandling af forslaget. Udvalget redegør i et bilag til betænkningen mere indgående for den danske og den grønlandske retstilstand på området, og for baggrunden herfor.

Som bilag til betænkningen vedlægges endvidere Naalakkersuisut's svarnotat til beslutningsforslaget, hvori Naalakkersuisut peger på en række problemstillinger i forhold til forslaget. Endelig vedlægges som bilag Naalakkersuisut besvarelse af § 37 spørgsmål nr. 2011-113.

2.1. Om forældelsesfrister generelt

Både i Kriminalloven for Grønland og i den danske straffelov findes der bestemmelser om påtaleforældelse, d.v.s. bestemmelser der sætter grænser for, hvor mange år efter en lovovertrædelse, anklagemyndigheden kan rejse tiltale.

De fleste vil vel mene, at det ville være urimeligt at rejse tiltale mod en 47-årig damefrisør, på grund af en bluse, hun stjal i en butik, da hun var 16 år gammel.

Men omvendt vil de fleste vel også mene, at det ville være urimeligt, hvis mere alvorlige lovovertrædelser, som f.eks. drab eller drabsforsøg, blev genstand for forældelse lige så hurtigt som et butikstyveri.

Den danske straffelov er indrettet i overensstemmelse hermed: Forældelsesfristen afhænger af lovovertrædelsens grovhed; jo grovere en lovovertrædelse, jo længere en forældelsesfrist. Dog er det ikke den individuelle lovovertrædelsens grovhed, som bestemmer forældelsesfristen: Et tyveri til 200 kr. forældes ikke hurtigere end et tyveri til 8.000 kr. Afgørende er derimod strafferammen, for den type lovovertrædelse, som er begået.

Kriminalloven for Grønland indeholder ikke strafferammer. Bl.a. derfor er kriminallovens forældelsesfrist konstrueret på en anden måde. For sager, som må forventes afgjort med en bøde, gælder en forældelsefrist på 2 år. For alle andre sager gælder det, at der ikke kan rejses tiltale, når der er gået så lang tid, at forudsætningerne for iværksættelse af foranstaltninger ikke længere skønnes at være til stede.

2.2. Om forældelse af sager vedr. seksuelt misbrug af børn

I den danske straffelov blev der ved en lovændring i 2000 indsat en bestemmelse om, at forældelse i sager om seksuelt misbrug af børn tidligst løber fra det tidspunkt, hvor den forurettede fylder 18 år. Denne særlige regel tager hensyn til, at det barn, som er blevet misbrugt, kan have en sådan tilknytning til gerningsmanden, at barnet føler sig presset til at hemmeligholde misbruget, og først som voksen føler sig i stand til at anmelde overgrebet.

Den grønlandske kriminallov indeholder ikke en tilsvarende bestemmelse. Af lovbemærkningerne til kriminalloven fremgår det imidlertid, at de hensyn, der ligger til grund for den danske særregel om forældelse i sager om seksuelt misbrug af børn, i praksis indgår i vurderingen af, om en sag vedr. seksuelle overgreb, begået mod et barn, er forældet.

Det betyder ikke nødvendigvis, at en sag om seksuelt misbrug *aldrig* vil kunne anses for forældet her i landet. Den gældende bestemmelse har en fleksibilitet, som gør, at anklagemyndighed og domstole har mulighed for at statuere forældelse, hvis dette i den konkrete sag forekommer rimeligt, set i forhold ikke kun til det antal år som er forløbet, siden overtrædelsen blev begået, men også overtrædelsens grovhed. Ikke alle sædelighedssager, hvor den forurettede er mindreårig, er jo lige alvorlige. Man kan f.eks. overveje, om det ville være rimeligt efter mere end 10 år at dømme en person, der som 15 årig i kådhed har blottet sig for en jævnaldrende.

At indføre en bestemmelse, som bevirker, at seksuel misbrug af børn ikke i *noget* tilfælde *nogensinde* vil kunne forældes, vil fratage anklagemyndigheden og domstolene denne mulighed for individuel bedømmelse.

Samtidig er der grund til at være opmærksom på, at tiltale kun kan rejses, hvis der foreligger de fornødne beviser. Dette gælder uanset, om der indføres en bestemmelse i Kriminalloven, som gør, at der aldrig vil kunne indtræde kriminalretlig forældelse i en sag om seksuelt misbrug af et barn. I sager, hvor der ikke foreligger en tilståelse fra gerningsmanden eller er sikret tekniske beviser i form af f.eks. DNA, vil det efter en længere årrække kunne være meget vanskeligt at løfte bevisbyrden.

I praksis kan dette betyde, at en vedtagelse af forslaget ikke vil gøre den store forskel: Uanset om lovgiver gør en særlig sagstype uforældelig, vil anklagemyndigheden være afskåret fra at rejse tiltale, hvis det antal år, der er forløbet, siden lovovertrædelsen blev begået, gør det umuligt at bevise, at lovovertrædelsen har fundet sted.

Hertil kommer, at Politimesteren i Grønland har oplyst, at Grønlands Politi i praksis sjældent henlægger sager vedr. seksuelle overgreb som forældede. Dette gælder såvel, hvis overgrebet er begået mod et barn, som hvis overgrebet er begået mod en voksen. En gennemgang af alle sager, der er afgjort i perioden 29. september 2010 til 29. september 2011 viser, at politiet kun i ét tilfælde har henlagt en sædelighedssag, hvor et barn er blevet krænkede, som forældet. Sagen vedrørte anden kønslig omgang end samleje. Det fremgår ikke af oplysningerne fra Politimesteren, hvorvidt sagen er henlagt på grund af forældelse eller på grund af utilstrækkelige beviser.

Det fremstår på denne baggrund tvivlsomt, om der er behov for (eller fordele forbundet med) indførelse af en særlig forældelighedsbestemmelse, som gør, at seksuelt misbrug af børn ikke i noget tilfælde *nogensinde* vil kunne forældes.

Udvalget er opmærksomt på, at et beslutningsforslag med tilsvarende indhold (Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af forældelsesfristen i sager om seksuelt misbrug eller udnyttelse af børn¹) i 2004 blev fremsat af Dansk Folkeparti. Forslaget blev forkastet, idet kun Dansk Folkeparti støttede forslaget.

Endelig er udvalget opmærksomt på, at den gældende forældelsesbestemmelse i Kriminalloven for Grønland er videreført fra den tidligere gældende kriminallov, i overensstemmelse med Retsvæsenkommissionens anbefalinger.

I den danske straffelov blev der - som tidligere nævnt - i 2000 indsat en bestemmelse om, at forældelse i sager om seksuelt misbrug af børn tidligst løber fra det tidspunkt, hvor den forurettede fylder 18 år. Udvalget har noteret sig de betragtninger, som lå bag denne

¹ B 151, fremsat 17. marts 2004.

lovændring: At et barn, som udsættes for seksuelle overgreb af et familiemedlem eller anden nærtstående person ofte ikke er i stand til at søge bistand hos andre voksne eller myndigheder, og måske først som voksen er i stand til at erkende og beskrive de overgreb, vedkommende som barn har været udsat for. Med de forældelsesregler, som før lovændringen var gældende, kunne sagen være forældet, før den misbrugte som voksen blev i stand til at anmelde de overgreb, vedkommende som barn var blevet udsat for. Den misbrugte kunne dermed være berøvet muligheden for en domstolsafgørelse og en eventuel erstatning fra gerningsmanden.

Disse betragtninger har imidlertid ikke samme relevans i forhold til den grønlandske kriminallov: Som allerede beskrevet indeholder den grønlandske kriminallov (i modsætning til den danske straffelov) ingen fast forældelsesfrist undtagen for bødesager. I alle andre sager beror det på anklagemyndighedens (og domstolens) skøn, hvornår der i en konkret sag er indtrådt forældelse. Af lovbemærkningerne fremgår det, at de hensyn, der ligger til grund for den danske særregel om forældelse i sager om seksuelt misbrug af børn, i praksis indgår i dette skøn. Politimesteren i Grønland har i overensstemmelse hermed oplyst, at Grønlands Politi sjældent henlægger sager vedr. seksuelle overgreb mod børn som forældede.

Udvalget har imidlertid overvejet, om det ville tjene et formål at indføre en bestemmelse i kriminalloven, som fastsætter, at forældelsesbestemmelsen i § 21, stk. 1, nr. 2, ikke finder anvendelse i sager om seksuelt misbrug af børn, førend den forurettede er fyldt 21 år. En sådan bestemmelse ville modsvare den danske særbestemmelse, med de modifikationer, som er en nødvendig følge af, at kriminalloven hverken indeholder strafferammer eller faste forældelsesfrister.

Den forpligtelse til at varetage særlige hensyn i forhold til børneofre, som senere i livet indgiver anmeldelse, som i dag alene kommer til udtryk i lovbemærkningerne, ville med en sådan bestemmelse blive synliggjort.

Udvalget er imidlertid opmærksomt på, at en sådan bestemmelse ikke i øvrigt ville indebære en styrkelse af børneofrenes retsstilling, set i forhold til den eksisterende praksis, således som denne er beskrevet for udvalget. Udvalget er samtidig opmærksomt på risikoen for, at indføjelser af en sådan bestemmelse vil medføre, at anklagemyndighed (og domstole) fremover vil være mere tilbøjelige til at statuere forældelse i forhold til børneofre, som indgiver anmeldelse *efter* det fyldte 21. år, end hvad hidtil har været tilfældet.

3. Lovudvalgets indstilling

Uanset ovenstående finder Lovudvalget imidlertid, at der i sager om seksuelle overgreb mod børn gør sig sådanne særlige hensyn gældende, at lovgivningen udtrykkeligt bør udelukke forældelse.

Et enigt udvalg indstiller derfor forslaget til vedtagelse.

Med disse bemærkninger overgiver Lovudvalget forslaget til 2. behandling.

Isak Hammond,
Formand
Inuit Ataqatigiit

Justsus Hansen
Demokraterne

Doris Jakobsen
Siumut

Storm Ludvigsen
Inuit Ataqatigiit

Kristian Jeremiassen
Siumut